

NORGE UNDER BORGERLIGT STYRE

Den borgerliga valsegern i Norge för snart ett år sedan gav ett starkt eko, inte minst i Sverige. På många sätt har man en känsla av att de båda broderfolken under senare tid kommit varandra allt närmare. Utvecklingen går i stort sett parallellt i de båda länderna. Såväl i ekonomiskt som i kulturellt avseende sker en allt snabbare integration. Det torde kunna förutspås, att den tid inte är avlägsen, då Norge och Sverige i allt väsentligt utgör en enhet inom ramen för en större nordisk och — som man vill hoppas — europeisk enhet.

Reaktionen på den norska samarbetsregeringens tillkomst har varit blandad i Sverige. Statsminister Erlander gick så långt, att han betecknade valutgången som en tragedi för den norska arbetarrörelsen genom att denna "tvingades att lämna den politiska ledningen", i och för sig ett exempellöst påstående. På borgerligt håll sporrade framgången i Norge till nya ansträngningar. Norge hade varit enpartistyrkt nästan lika länge som Sverige. Vad som lyckats i Norge borde kunna ske också i vårt land. Samlingssträvandena på den borgerliga sidan fick ökad resonans.

Hur har den norska samarbets-

regeringen förvaltat sitt pund och vilka framtidsutsikter har den? På sina håll i massmedia sprids med förkärlek den uppfattningen, att den nya regeringen, som stod utan egentligt program vid sin tillblivelse, skulle ha vissa svårigheter och att några egentliga resultat inte har uppnåtts. Vidare talar man gärna om en påstådd oenighet inom regeringsblocket. Bland annat pekar man på de skillnader i synsätt som finns mellan t. ex. Venstre, särskilt Venstre i Oslo, och Kristelig Folkeparti vad gäller kultursektorn.

Sv. T. har i detta nummer låtit en rad yngre norska skribenter komma till tals för att skildra hur de upplever samarbetsregeringen, vad den har gjort och vad den kan tänkas göra i framtiden. Självfallet dröjde det någon tid, innan regeringen blev varm i kläderna och hade vant sig vid att inte längre vara i opposition utan att ha huvudansvaret för Norges framtid. Det är dock uppenbart, att prövotiden nu är definitivt förbi. En rad reformer har genomförts, särskilt på det ekonomiska området. Föråldrade socialistiska regleringar har avskaffats eller håller på att avskaffas, inte minst vad gäller bostadspolitik. En pensionsreform,

”folketrygden”, den största sociala reform som någonsin aktualiserats i Norge, håller på att genomföras. Det har förvånat hur litet i själva verket arbeiderregeringen hade gjort av förberedelsearbetet för denna. Industriexpansionen stimuleras, utbildningsväsendet står inför genomgripande reformer och på skattesidan väntas långtgående reformer inom en nära framtid.

Den som hoppats på en fullständig omläggning har dock hittills blivit besviken. Detta har givetvis inte varit möjligt, lika litet som det kommer att bli det i Sverige omedelbart efter ett borgerligt maktövertagande. Med tanke på den pragmatism som präglar politiken överlag i de nordiska länderna är något sådant inte att vänta. Där emot är det lika givet, att förändringarna på sikt blir högst betydande. Det ligger mycket i liknandet av ett borgerligt regeringsövertagande med utgångsläget vid en järnvägsknut. Till en början löper de båda spåren parallellt för att successivt avlägsna sig alltmer från varandra, och målen är helt olika.

För det politiska livet i Norge har maktskiftet medfört en stark vitalisering. Grupper av folket, som tidigare inte varit representerade i regeringen, känner nu en ny lojalitet mot samhället. Även om de inte i allt kan få sina krav tillgodosedda, vet de dock att de är representerade på högsta ort. Deras uppfattningar har fått ett nytt värde. Samtidigt har de också fått en ny

syn på andra uppfattningar än de egna. Dessa bryts mot varandra, kompromisser träffas med en ömsesidig respekt som följd. Detta är förklaringen bl. a. till att några egentliga friktioner inte förekommit mellan exempelvis anhängare av starkt sekulariserade tänkesätt och uppfattningarna hos det ofta starkt religiösa ”inre Norge”. Som också framkommer i de norska bidragen i detta nummer, finns det dock även risker för att olika synsätt i framtiden kan leda till alltför mycket kompromissande. Politiken kan urarta till självändamål. Blotta medvetandet om riskmomenten och den öppenhjärtiga diskussionen av dessa, ger dock goda förhoppningar om framtiden.

Även inom arbeiderpartiet förefaller maktskiftet att ha haft det goda med sig, att en nyorientering sakta börjar få vind i seglen. Som exempel kan nämnas krav inom partiet på att avveckla resterna av den föråldrade klasskampsideologien, inställandet av förstamajfirandet i dess traditionella former, avskaffandet av kollektivanslutningen och byte till ett nytt partinamn. Kampsignalerna under valet, talet om ett borgardöme mot arbetarna, har visat sig grundfalskt. Den nya samarbetsregeringen är en regering inte för en viss grupp utan för hela folket. Detta har lett till ny eftertanke.

Det norska exemplet manar till efterföljd även i Sverige.